

Productie industrie

Het volume van de industriële productie was in februari 1992, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, 1% groter dan in januari. Ook in januari steeg de productie; ten opzichte van december 1991 bedroeg de groei bijna 3%. Vergeleken met de eerste twee maanden van 1991 was het produktievolume in de industrie in de periode januari-februari 1992 circa 1% groter. Over 1991 als geheel bedroeg de groei eveneens 1%, zie figuur 1. Binnen de industriële bedrijfsklassen werd in de eerste twee maanden van dit jaar ten opzichte van dezelfde periode van 1991 de sterkste groei gerealiseerd in de hout- en bouwmaterialenindustrie (9%), de papier- en grafische industrie (4%) en de chemische industrie (2%). In de textiel-, kleding- en lederindustrie was het produktievolume 6% kleiner dan een jaar eerder.

Bruto binnenlands product

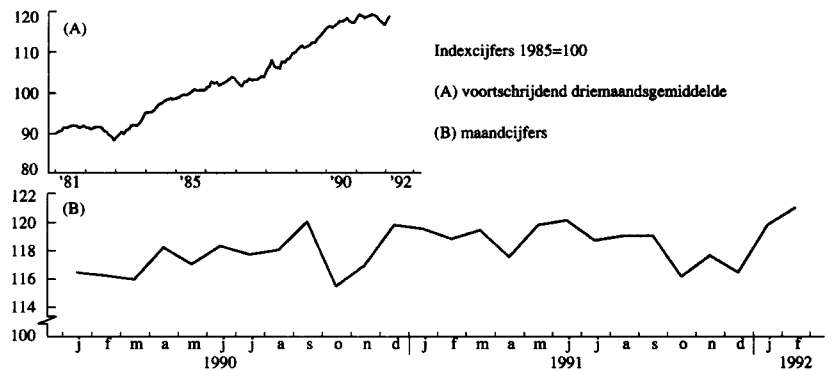
Het volume van het bruto binnenlands product (bbp) tegen marktprijzen was in het vierde kwartaal van dit jaar 1,4% groter dan in hetzelfde kwartaal van 1990. Dit groeicijfer is het laagste na het vierde kwartaal van 1987 (steeds vergeleken met het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder), zie figuur 2. De groei van het bbp over 1991 als geheel kwam uit op 2,1%. Dit stijgingspercentage blijft duidelijk achter bij de groeicijfers over 1990 en 1989 (resp. 3,9% en 4,2%). De volumegroei van het bbp tegen factorkosten (bij deze waardering worden de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies buiten beschouwing gelaten) bedroeg over 1991 eveneens 2,1%. De volumegroei (tegen factorkosten) in de sector bedrijven (2,5%) overtrof voor het negende opeenvolgende jaar het groeicijfer voor de sector overheid (in 1991 een afnemende van 0,5%).

Werkloosheid

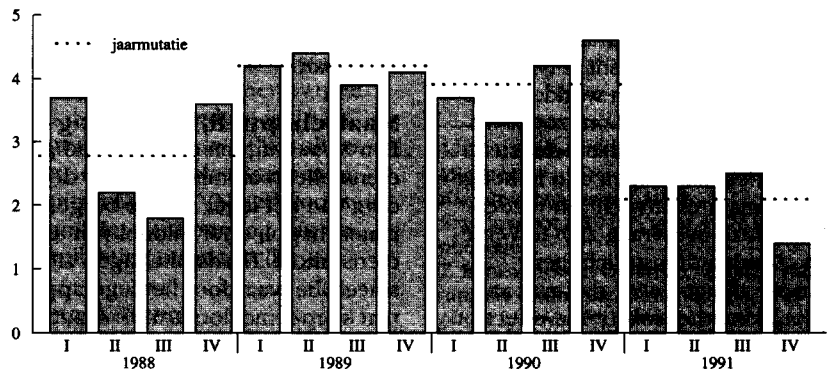
Het aantal geregistreerde werklozen bedroeg in de periode januari-maart 1992 gemiddeld 314 duizend, zie figuur 3. Dit is 32 duizend minder dan in de overeenkomstige periode van 1991. Eerder werd op grond van de cijfers tot en met januari geconcludeerd dat de geregistreerde werkloosheid een stijgende tendens vertoonde. Uit de nu beschikbare gegevens blijkt niet ondubbelzinnig of deze tendens doorzet, onder meer omdat het zachte weer in februari (vergeleken met dezelfde maand in 1991) tijdelijk een relatief laag ni-

veau kan hebben veroorzaakt. Een indicatie dat het onbenutte arbeidsaanbod niet langer daalt, wordt gegeven door het verloop van het aantal werkloosheidsuitkeringen. Dit was in januari en februari van dit jaar respectievelijk 3 duizend en 8 duizend hoger dan in dezelfde maanden van vorig jaar. In alle kwartalen van 1991 was het aantal personen met een werkloosheidsuitkering lager dan een jaar eerder, zij het dat het dalingstempo in de loop van vorig jaar sterk afnam.

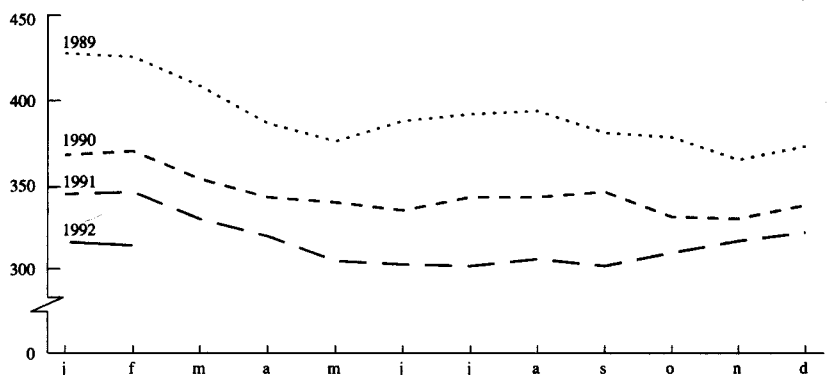
Figuur 1. Productie industrie, volume, seizoen gecorrigeerd

Figuur 2. Bruto binnenlands product, marktprijzen, procentuele kwartaalmutatie t.o.v. voorgaand jaar

Figuur 3. Geregistreerde werklozen, driemaandsgemiddelden, in duizenden

Buitenland

Productie industrie

Het volume van de industriële productie groeide in Nederland in 1991 ten opzichte van 1990 met 1%; in de Bondsrepubliek Duitsland (BRD) bedroeg de toename 3%. In Denemarken, Zwitserland en Oostenrijk en in Japan werd verleden jaar eveneens een groei geregistreerd. In de overige landen die in figuur 4 zijn opgenomen daalde de industriële bedrijvigheid. Met name in Zweden en Finland liep de productie fors terug. Dit kan mede veroorzaakt zijn door

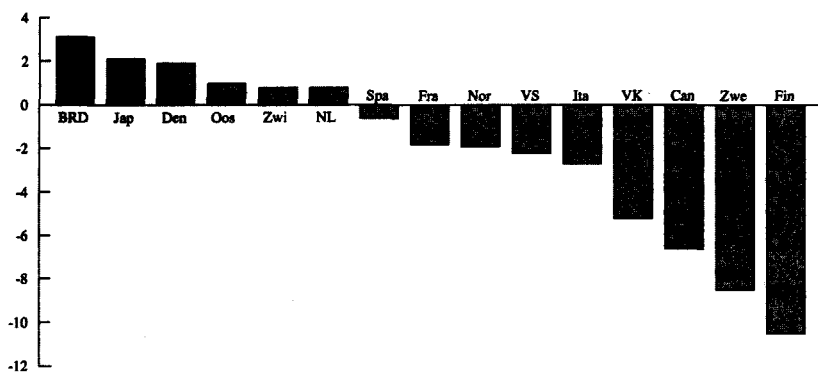
de economische situatie in de voormalige Sovjetunie. Voor deze twee landen en voor Italië, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Canada was 1991 het tweede achtereenvolgende jaar waarin de bedrijvigheid in de industrie afnam.

Beoordeling orderpositie

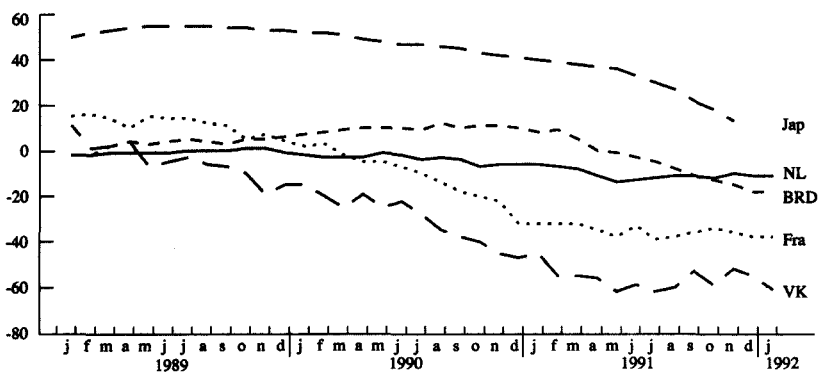
De beoordeling van de orderpositie door de ondernemers in de industrie kan gezien worden als een indicatie voor de ontwikkeling van de toekomstige industriële productie. Zowel voor Nederland als voor een aantal belangrijke handelspartners laten de

meest recente cijfers een aarzelend verloop zien, zie figuur 5. Nadat in het VK en Frankrijk de indicator in de loop van 1989, 1990 en de eerste vijf maanden van 1991 was gedaald, heeft deze dalende trend zich in de tweede helft van 1991 en in januari van dit jaar niet voortgezet. In Nederland was het oordeel van de industriële ondernemers veel gelijkmatiger. In de BRD is de dalende tendens die begin 1991 inzette pas aan het eind van dat jaar gestopt. De stemming van de ondernemers in Japan is vanaf begin 1990 voortdurend pessimistischer geworden.

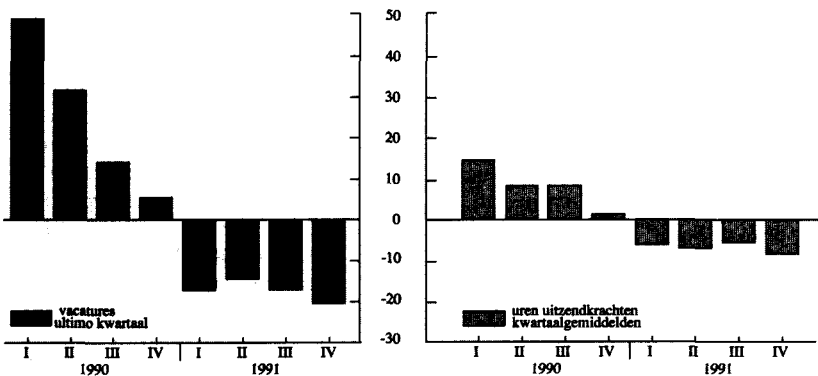
Figuur 4. Procentuele volumegroei productie industrie, 1991 t.o.v. 1990

Figuur 5. Beoordeling orderpositie industrie, seizoengecorrigeerd, saldo van positieve en negatieve antwoorden in % van het totaal

Figuur 6. Vacatures en uren uitzendkrachten, procentuele mutaties t.o.v. dezelfde dag c.q. periode voorgaand jaar

Werkgelegenheid

De groei van het aantal banen van werknemers nam in de loop van 1991 af. Eind december lag het aantal banen 72 duizend hoger dan een jaar eerder. Eind september was dat 93 duizend, eind juni 120 duizend en eind maart 143 duizend. Dit blijkt uit uitkomsten van de *Kwartaalstatistiek werkzame personen*. Gemiddeld bedroeg in 1991 het aantal banen van werknemers 5,5 miljoen; dit is 117 duizend (of 2,2%) meer dan gemiddeld in 1990. Deze stijging blijft iets achter bij de jaarlijkse groei van het aantal banen in de periode 1985-1991. Dalingen van het aantal banen deden zich voor in de industrie (19 duizend minder of 1,9%) en de bouwnijverheid (6 duizend minder of 1,7%). Een groei deed zich voor in de dienstverlenende bedrijfstakken, met name in de handel en horeca (42 duizend of 4,3%) en het bank- en verzekeringswezen (27 duizend of 3,9%).

De arbeidsvraag bestaat uit bezette banen en vacatures. Het aantal vacatures bij particuliere bedrijven en instellingen bedroeg eind december vorig jaar 78 duizend. Dit is 20 duizend (of 20%) minder dan een jaar eerder. Dit blijkt uit uitkomsten van de *Vacature-enquête*. In elk van de vier kwartalen van 1991 was het aantal vacatures ongeveer 20 duizend lager dan een jaar eerder. Gemiddeld over 1991 was het aantal vacatures 17% lager dan een jaar eerder; over 1990 werd een stijging van 25% geregistreerd. De ontwikkeling van het aantal door uitzendkrachten gewerkte uren vertoonde in 1990 en 1991 globaal een zelfde verloop als die van het aantal vacatures, zie figuur 6.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, nr. 4-92, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.